

РЕПОРТЕР „ОДБРАНЕ“ СА ИТАЛИЈАНСКОМ БРИГАДОМ „ФОЛГО ТАМПОН-ЗОНА НА НИЧИ

Августа прошле године Унифил се нашао на ничијој земљи, или боље – у ничијем времену.

Ушавши у Либан у новој снази и са другачијим мандатом, да би направио тампон-зону између Израелаца и Хезболаха, нашао се у другачијој улози од Сфора и Кфора. Иако окретање једног дела хришћана ка Хезболаху макар издалека подсећа на неко до сада невиђено либанско национално јединство, Унифил је далеко од „државотворног“ политичког задатка с којим су Сфор и Кфор дошли у поратну Босну и Херцеговину, односно на Косово и Метохију.

Колона која је у недељу ујутро 22. јула ушла у римско-византијски део библијскога Тира, свакако није била ни близу живописна као ен-тоураге Александра Великог, који ће 332 г. пре Христа, отприлике са истог места наредити да се тврдоврати Тирани масакрирају када град коначно падне. Свеједно, сањиви Либанац који наплаћује улаз у археолошко налазиште Ал-Баас остао је отворених уста: кроз капију су ушла два оклопна транспортера УН, из којих је, уз пратњу одељења талијанских падобранаца, изашао православни монах.

„Као на Косову, а?“ – пита на српском наредник Алесандро Бетро, метохијски ветеран од марта 2004. године. Његова 14. падобранска чета „Пантери“, која припада батаљону „Ел Аламеин“, оставила је своју ратну заставу Пећкој патријаршији на успомену и чување. Крупан и наочит, Бетро подсећа на римског легионара колико и командант његовог 186. пука, Манлио Скопињо, подсећа на каквог римског префекта који не може да се начуди чудноватим локалним обичајима, овај пут либанским. „Баш су шашави ови Израелци, зар не?“ коментарише Скопињо одсутно док израелски F-16 брује изнад базе његовог пука на огољеном белом брду („лаван“ на ивриту значи бело, па је Леванон, отприлике, Билогора) изнад места Ма'араке.

■ СТАРИ ПРИЈАТЕЉИ

Сутрадан за вечером пуковник Скопињо ће да се срдечно смеје уз падобранске песме и друштво капетана Паље, парализованог после равања у Сомалији 1993. године. „Од свих мисија, а мени је ово осма, та нам је свим остала најважнија,“ говорио ми је бивши Скопињов надређени, Рафаеле Јубини, мислећи на то да је узела и највише жртава.

О жртвама нам је причао и шпански потпуковник истог дана у штабу западног сектора, у Тибнину.

„Ми Шпанци трудимо се да обавимо оно што је смисао ове мисије. Како у Босни, где сам био два пута, тако и на Косову и овде. А то кошта“. И сам падобранац, пуковник Салвадор испратио је из Либана тела шесторице своје браће по оружју, погинулих у експлозији аутомобила бомбе само седмицу-две пре наше посете Либану.

БРИГАДА „ФОЛГОРЕ“

Италијанска бригада „Фолгоре“ данас је велика јединица, састављена од седам пукова: командног, три пешадијска, специјалног пука „Кол Москин“, те инжењеријског и артиљеријског пука и падобранске школе у Пизи. Пук је, као и у француској војсци, код Италијана ојачани батаљон.

„Тусканиа“, пук карабинјера падобранаца, издвојен је из „Фолгоре“ 2002, када су карабинјери преформирани у четврти вид италијанских оружаних снага, зауевши сличну позицију као маринци у америчкој војсци.

РЕ" У МИСИЈИ УН У ЛИБАНУ ЈОЈ ЗЕМЉИ

„Познајете Марину? Она је мој политички саветник“ – пита ме генерал Маурицио Фјораванти, командант италијанских трупа у Либану, показујући на црнку у униформи која се затечена појавила на вратима његове канцеларије. „Ја сам радила две године у Приштини са др Кушнером“, брзо се представља Марина и додаје не кријући чуђење: „Откуд ви овде?“ Са задовољним смешком, генерал одговара уместо нас: „Ми смо стари пријатељи са Косова“.

И не само са Косова: са генералом Фјоравантијем седео сам исто овако за столом у Пизи августа 2002. године, док је он као пукovníк командовао падобранском школом. Тада ми је његов ондашњи претпостављени, генерал Пјер Луиџи Торели, говорио о озбиљним намерама Италије према Србији. Данас, кад је Италија земља која је веза Србије са Северноатлантским савезом, а њихова бригада „Фолгоре“ носи орден Светог Саве зарађен марта 2004. на Метохији, Торелијеве речи делују много убедљивије и јасније.

Тада, у Италији 2002, нико није очекивао да ћемо се срести поново у земљи у коју су италијанске трупе ушле још 1982. као у своју прву страну мисију после Другог светског рата. Четврт века касније, Италијани су били поново у Либану, а када је у своју смену стигла падобранска бригада „Фолгоре“, пошли смо да поново сретнемо позната лица са Метохије. Како су они доживели повратак у либанске горе?

Од свог претходника на челу падобранске бригаде, генерала Торелија, када је овај говорио о Србији, Фјораванти звучи много забринуте и мање сигурно када говори о данашњем Либану: „Када сам се 1983. искрцао у Либан као млад поручник, Валид Џумблат је, на пример, био непорециви вођа Друза; данас он има четири конкурента који се боре за његово место. А то су само Друзи; у свакој верској и етничкој групи десило се нешто слично. Све је много сложеније него када смо први пут били овде“, описује он промену која се десила у међувремену.

■ НАГЛЕ ПРОМЕНЕ

Та промена је непорецива – и нагла: на улазу у Тир заставе Хезболаха вију се са бандера изнад контролне станице Либанских оружаних снага – слика незамислива до окончања рата са Израелом прошле године, након кога је званична либанска армија, после скоро три десетлећа, први пут ушла на југ земље. За једне, овакав политички обрт је немогућ: чак и за попустљиви либански политички укус, пређутна коалиција Хезболаха и маронита хришћана генерала Мишела Ауна (The Free Patriotic Movement) није још један бизаран пример „чудних сакреветника“ (Strange Bedfellows), него увод у грађански рат, којим Хезболах намерава да успостави исламску државу. За друге, Хезболах је једноставно опипљива сила која се бори против Израела, за шта државна војска нема снаге.

„За просечног Либанца, у овом тренутку извор проблема долази са стране“, објашњава ову другу линију размисљања генерал Фјораванти. „То значи да су проблем Израелци и палестинске избеглице“. Либан и његова инфраструктура били су жртве прошлогодишњег рата Израела са Хезболахом; Палестинци су у њега дошли углавном из Јордана 1971, након свог сукоба са хашемитском династијом; 400.000 Палестинаца, смештених у дванаест избегличких

логора, ретко који Либанац жели да види са либанским документима и гласачким листићем у руци. Стога је разумљиво зашто су нас падобранци из „Фолгоре“ у посету Тиру возили у оклопним транспортерима: археолошко налазиште, укључујући и највећи стари хиподром на свету, усред је палестинског избегличког логора, дуг 450 метара („До старог града и православне цркве не можемо. Транспортери тамо не могу да прођу“, кажу наши пратиоци).

„Док Шпанци нису настрадали, по ограничењима Уједињених нација нисмо могли да имамо напуњен оквир у пушци, ни оружје на возилу,“ каже ми Алесандро. За неког ко је прошао Босну и Унпрофор (улица која води ка падобранској школи у Пизи зове се „Сарајевских жртва“ – четири италијанска авијатичара, наиме, погинула су у транспортном авиону обореним над Сарајевом), плави шлем не обећава најпријатнију мисију. „Шпанци“ каже ми један официр Унифила, али не Талијан, „они су страдали зато што су радили свој посао.“ А озбиљно радити свој посао – у овом случају спречавати преношење оружја за Хезболах из Сирије у Либан – тешко ко, барем на Балкану, замишља да је у опису радног места персонала УН.

Унифил се августа прошле године нашао на ничијој земљи, или боље – у ничијем времену. Ушавши у Либан у новој снази и са другачијим мандатом, да би направио тампон-зону између Израелаца и Хезболаха, он се нашао у другачијој улози од Сфора и Кфора. Иако окретање једног дела хришћана ка Хезболаху (све до повлачења Израела са југа Либана 2000. године, они су били чврсти савезници) макар издалека подсећа на неко да сада невиђено либанско национално јединство, Унифил је далеко од „државотворног“ политичког задатка с којим су Сфор и Кфор дошли у поратну Босну и Херцеговину, односно на Косово и Метохију.

Истовремено, за разлику од Унпрофора, нема ни хуманитарне катастрофе нити актуелних борби које треба спречавати, макар се то радило само због недостатка других инструкција. Само смрт [панаца, који су покушали да зауставе проток оружја Хезболаху из Сирије и зујање („без мандата“) израелских авиона над базама Унифила, подсећају да овај северни продужетак Свете Земље живи окренут једном неизвесном сутра.

■ СУКОБ ЦИВИЛИЗАЦИЈА

У међувремену, испарцелисане улице Бејрута заиста највише призивају у сећање Сарајево, а то исто чини и „Џерузалем Пост“ од 3. августа, када преноси речи Тонија Дарвиша (Tony Darwish) из Савета младих Либанских снага: „То вам је као лабораторијски експеримент за неку нову врсту друштва. Сукоб цивилизација може да буде посматран овде у овој малој земљи. Ако ми успемо да она функционише, даћемо пример остатку света“.

Не марећи да ли га ово све подсећа на Босну из 1992. или 1996, циник би једноставно насловио овај текст према књизи коју је бивши шеф антитерористичке комисије америчког Конгреса, Јосеф Бодански, написао о Босни исте 1996: *Неки то зову мир* (поднаслов је још директнији: *Ишчекујући рат на Балкану*). Политички саветници који су школу учили у ОХР-у и Унмику од такве се бруталне склоности ка реалности, свакако, јеже. Но, као ни њиховим командантима, ни саветницима, изгледа, још није јасно шта је Унифил у коме служе: снага УН за Дан после – или за Дан пре?

Но, како год било, војник има своју дневну рутину, без обзира који је смисао мисије: у суботу ујутро присуствујемо одавању поште застави и погинулим саборцима – база се и зове по Матеу Вензану, припаднику пука „Лагунара“, који је погинуо марта 2004. у Ираку. Због нашег доласка, та рутина бива помало уздрмана: падобранци ће нас прво отпратити у Кану, која је, осим конкуренције истоименом месту у Галилеји, и двострука жртва либанских ратова. Затим идемо за Тибнин, где се над командним местом Унифила уздиже крсташки замак који је подигао Хјуа од Сен-Омера 1104. године. Место не мање драматичних збивања из времена израелске окупације од оних описаних у „израелској Апокалипси дана“, филму Бофор, који је ове године уздрмао европске кинотеке.

„Било би лепо да нам служите у недељу,“ преноси ми Бетро командантову молбу. „Тренутно немамо свештеника у бази“. Да, Алесандро, када би то било тако једноставно: не само да бисмо прво морали до најближег епископа, него... „Добро, добро. Знамо да је требало то мало раније да питамо, а и да сте ви православни, брате, мало компликовани“. Смејем се – мислим како ли је мом пријатељу оцу Џорџу Хилу, православном свештенику у 82. ваздушно-десантној дивизији САД?

Истог дана предвече Италијани ће да направе за српске колеге мали ТТ збор: снајпер сако-трг, СПАС-15, „Беретина“ јуришна пушка, белгијски миними... „МГ-42 бар вама не морам да показујем, наравно?“ – пита уз смешак млади наредник, показујући

на немачки машингевер, који још увек ужива такво поштовање (и, наравно, прилагођен за НАТО, користи се у италијанској војсци) да је допремљен преко целог Медитеранског мора до белих либанских чука.

„Бела брда као кости. Подсећају ме на Ел Аламеин. Сваке две године, по један наш подофицир из „Фолгоре“ смењује се тамо, и води рачуна о гробљу. Волео бих да ја будем следећи“. Алесандро Бетро је засигурно наследио дух падобранаца који су се, остављени и окружени Британцима, борили до смрти, „изнад сваке људске могућности,“ како је тада известио Би-Би-Си. „Да“, рекох, сећајући се преораних метохијских гробаља „некада мртав човек није био више ником непријатељ“.

„Али ако не одем у Египат,“ наставља Алесандро, „ето ме догодине у Србију. Пре две године Кол Москин је био на нашем вишебоју у 63. Сад је на нас ред!“ ■

Јован ЂУЛИБРК

